

Paprastasis apynys

Humulus lupulus

Rangas: **species**

1

STEBĖJIMŲ

1

STEBĖTOJŲ

Gegužė

PIKO MĖNUO

KARALYSTĖ

Plantae

KLASĖ

Magnoliopsida

ŠEIMA

Cannabaceae

GENTIS

Humulus

Kur ir kada stebėti?

Daugiausia stebėjimų užfiksuota gegužę.

Apie rūšį

Paprastasis apynys – kanapinių (Cannabaceae) šeimos augalų rūšis.

Morfologija

Daugiametis dvinamis, vijoklinis augalas, išaugantis iki 8 m aukščio. Šaknis daugiametė, vertikali, mėsinga, išleidžianti ilgus horizontalius ūglius, kurie kabindamiesi dygliukais, lipa sienomis, medžių kamienais, kitomis atramomis. Jeigu apyniai neturi atramos ir driekiasi pažeme, jie paprastai nežydi. Stiebas šešiabriaunis, šiurkštus, apaugęs kabliškais dygliukais, žiemą sunyksta. Lapai priešiniai, 8-15 cm ilgio ir tiek pat pločio, su 3-5 skiautėmis, širdiškais pamatais, dantyti, su prielapiais. Viršutiniai lapai dažniausiai nesuskaidyti, sveiki. Lapkočiai iki 14 cm ilgio. Lapų pažastyse išauga žiedinės šakutės, ant kurių formuojasi žiedynai. Paprastieji apyniai yra dvinamiai augalai. Vaisiai (spurgai) užsimezga tik tada, kai kartu ar netoliese auga abiejų lyčių – vyriškieji ir moteriškieji – augalai. Kuokeliniai (vyriškieji) žiedai – stiebų viršūnėse, maži, gelsvai žali, šluotelių pavidalo žiedynuose. Piesteliniai (moteriškieji) žiedai susitelkę į konkorežio formos trumpakotes varpas. Žydi birželio – rugpjūčio mėnesiais. Žiedus apdulkina vėjas. Vaisiams bręstant, išauga pažiedės ir moteriškieji žiedynai susitelkę į kankorėžį panašias varpas virsta spurgais. Vaisius – vienasėklis, iki 3 mm ilgio, apskritas, truputį iš šonų suplotas riešutėlis. Kankorėžių žvyneliai su liaukutėmis, išskiriančiomis lupuliną ir eterinių aliejų aliejų.

Apynių vaisiai sunoksta rugpjūčio-rugsėjo mėnesį.

Paplitimas

Auga lapuočių ir mišriuose miškuose, vandens telkinių pakrantėse. Auginamas sodybose, specialiuose ūkiuose. Yra daug kultūrinių veislių. Lietuvoje dažnas.

Ligos

Paprastojo apynio lapus pažeidžia netikroji miltligė, šaknis – plenodominis puvinys. Kenkėjai: spragės, amarai, voratinklinės erkutės.

Istorija

Lietuvoje paprastieji apyniai buvo auginami nuo senų laikų ir naudojami midaus, alaus gamyboje. 1529 m. Lietuvos statutas numatė pinigines baudas už svetimų apynynų nurašymą ar iškirtimą. XVIII a. kai kuriuose dvaruose Merkinės ir Raseinių seniūnijose būdavo reikalaujama duoklė apyniais.

Panaudojimas

Spurguose yra 10-20 % lupulino, taip pat cholino ir kitokių medžiagų. Jie vartojami alaus pramonėje, vaistų gamyboje, kosmetikoje. Virkščios tinka pluoštui. Alaus gamybai auginamos apynių veislės gerai sunoksta, derlingos, spurguose turi daug karčiųjų medžiagų – iki 16-19 %. Iš apynių gaminamos gydamosios arbatos.

Gydymo tikslais apyniai vartojami nuo XVII a. kaip priemonė dantų skausmui, nerimui slopinti, apetitui gerinti.

Apyniai taip pat slopina traukulius, atpalaiduoja lygiuosius raumenis. Apynių spurgų prikimštos pagalvėlės buvo plačiai naudojamos Europoje nemigai gydyti.

Šiuo metu gydymo tikslais vartojamos apynių arbatos ir ekstraktai. Jie labai tinka esant nemigai, nervų sistemos išsekimui dėl ligos ar ilgalaikio streso. Manoma, kad migdantį apynių poveikį lemia apyniuose esanti karčioji medžiaga metilbutenolis (2-methyl-3-buten-2-ol).

Skenuok ir peržiūrėk
naujausią informaciją

seskinesozas.lt

Biologinės įvairovės projektas

Duomenys: iNaturalist, Wikipedia, GBIF

iNaturalist rūšies puslapis